

FRIDA KAHLO'NUN "THE TWO FRIDAS" ADLI ESERİNİN GÖSTERGEBİLİM BAĞLAMINDA BİÇİM VE İÇERİK ANALİZİ

Derya Aysun CANCAN

Dr. Öğr. Üyesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, derya1602@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-3215-5130

Cancan, Derya Aysun. "Frida Kahlo'nun "The Two Fridas" Adlı Eserinin Göstergebilim Bağlamında Biçim ve İçerik Analizi". idil, 100 (2022 Aralık): s. 1789-1798. doi: 10.7816/idil-11-100-09

ÖZ

Sanatın tüm dallarında varlık bulan yapıtlar günümüze kadar çeşitli eleştiri ve inceleme yöntemleri kullanılarak değerlendirilmiştir. XVII. ve XVIII. yüzyıllarda gündeme gelen göstergeler kuramı, sonrasında Edmund Husserl'in 1890'da yazıp ancak 1970'te yayımladığı "Göstergelerin Mantığı Üstüne (Göstergebilim)" incelemesi, göstergeler kuramını içermiştir. İncelemede daha çok dilsel göstergeler kuramının geliştirildiği görülmektedir. Çağdaş anlamda birçok felsefeci, mantıkçı ve farklı alanlarda araştırma yapan bilim insanlarının göstergebilime yönelik incelemeleri olmuştur. Resim dili doğal dil gibi herhangi bir olguyu, içeriği anlatabilen bir iletişim aracıdır. Göstergebilim yöntemleri dilsel çözümlemenin ötesinde bir sanat yapıtının analiz edilerek incelenmesinde de kullanılmaktadır. Bu bağlamda sanat eserlerinin nesnel ve tutarlı bir biçimde çözümlenmelerine olanak tanımaktadır. Göstergebilim yöntemler sanat yapıtlarının görünen niteliklerinin yanında, altta yatan anlamlarını ortaya çıkarmada yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada Frida Kahlo'nun eseri "The Two Fridas" göstergebilimsel yöntemle irdelenmiş, düzenlam- yananlam, biçim ve içerik nitelikleri bakımından ele alınmıştır. Göstergebilim analizi sonucunda çok eklemli ve karmaşık yapılı sanat eseri incelemesinde, "The Two Fridas" başlıklı yapıttaki imgelerin yüklediği anlamlara ulaşılmıştır. Güvenli ve nesnel yollar sunan göstergebilim yöntem sayesinde Frida Kahlo'nun eser üzerinde etkin olan yaşanmışlıkları ve ruhsal çalkantılarını yansıttığı simgesel ifadeler ortaya çıkarılıp yorumlanabilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Frida Kahlo, The Two Fridas, göstergebilim

Makale Bilgisi:

Geliş: 19 Ekim 2022

Düzeltilme: 29 Kasım 2022

Kabul: 12 Aralık 2022

© 2022 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

"Göstergebilim, diller, düzgüler, belirtkeler, vb. gibi gösterge dizgelerini inceleyen bilim dalıdır" (Guiraud, 1994:17). TDK'ya göre göstergebilim iletişim amacıyla kullanılan her türlü gösterge dizgesinin yapısını, işleyişini inceleyen bilim, im bilimi, semiyoloji, semiyotik olarak tanımlanmıştır. Başka bir deyişle göstergebilim var olan bir görüntünün ya da yazınsal bir metnin doğrudan aktardığı ve herkes tarafından görünen anlamını değil, görünen anlamı arkasına gizlenen ifadeleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Göstergebilimin incelediği göstergeleri anlamak ve kavramak bu meselede önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu durumda önce göstergeyi anlamak gerekmektedir. Bayav'a göre gösterge; öngörü sürecinde herhangi bir şeyi, olayı ya da davranışı gösteren, anlatan veya temsil eden, duyuşsal olarak algılanabilen maddi bir nesne, olay, davranıştır. Göstergenin görevi bir durum ya da olguyu dolaylı yoldan bize anlatmaktır. Başka bir deyişle bir aracı vasıtasıyla eylemi veya olayı kavramaktır (Bayav, 2006: 9-15). Bir sistemler dizgesi içerisinde yer alan göstergeler, kendi varlıklarından başka bir şeye atıf yapan hareket ya da oluşumlardır. Erkman ise göstergeyi şöyle ifade etmiştir: "Kendisi o şey olmadığı halde, o şeyi çağrıştırarak iletişim olanağı sağlayan her aracı birer göstergedir" (Erkman, 1987: 10). Fiske'nin tanımlamasına göre, "bir gösterge, kendisinden başka bir şeye gönderme yapan, duyularımızla kavrayabileceğimiz fiziksel bir şeydir ve varlığı, kullanıcıları onu bir gösterge olarak kabul etmelerine bağlıdır" (Fiske, 2003: 63). Göstergeler insanların birbirleriyle kurmaları gereken iletişimi kolaylaştırmaktadır. Bir bakıma göstergeler insan zihninde dolaşan düşünce kalabalıklığını tek bir noktada toplayarak, insandan insana düşüncenin aktarımını daha basit bir hale dönüştürmektedir. Burada temel prensip göstergelerin doğru okunabilmesi için yüklenen kodların öğrenilmiş, herkes tarafından bilinen bilgilerden oluşmasıdır. Göstergenin temel yapısını oluşturan iki eleman vardır; gösteren ve gösterilen. Adı geçen iki eleman bu oluşumda farklı görevler üstlenirler. Göstergelerin yapısal düzeninde yer alan gösterenlerin anlatımı ifade ettikleri, gösterilenlerin ise dizgelerin bir araya gelmesiyle yorumlanan içeriği oluşturdukları görülmektedir. Bir insanın kaşları çatıkça, onun sinirli olduğunu düşünürüz. Bu düzlemde anlatımsal olarak insanın yüklendiği yüz ifadesi gösteren, sinirli olarak yorumlanması ise içeriği sunmasından dolayı gösterileni temsil etmektedir. Göstergebilim birçok disiplinde ve alanda uygulanabilmektedir. Temelde dil ve toplumlar arası iletişimde kullanılan göstergebilim dil ya da dilin dışında farklı elemanlardan oluşabilmektedir. Dilin sözel gücü bir olayı ifade etmede etkili olabilir. Ancak görsel imgelerin insan belleğine olan etkisi daha güçlüdür. Sözel dilin ifade etmede tutulduğu noktada, görsel imgeler anlatımı tek başına yüklenmektedirler. Ayrıca resimsel göstergeleri dilsel göstergelerden ayıran diğer bir etmen ise doğal ve kendi kendisinin göstereni olma niteliğidir. Biçimler, formlar, çizgiler, renkler ve resmin diğer özellikleri taşıyan tüm elemanlar, içlerinde doğal olarak barındırdıkları anlamları göstergesel olarak ifade ederler. Sanat eserlerinin göstergebilimsel incelenmesinde tanımlama, çözümleme, yorumlama ve yargı evreleri yer almaktadır. Bir eserin analizinde kullanılan bu nitelikler göstergebilimsel olarak derinden incelenmektedir. Eserde var olan yapının biçimsel ve anlamsal içeriğini ortaya koymak göstergebilimin ana yaklaşımıdır.

Bu çalışmada Frida Kahlo'nun "The Two Fridas" adlı eserinde yer alan göstergelerin, göstergebilimsel olarak çözümlenmesi amaçlanmıştır.

Meksika Sanatı

1928'de siyasi açıdan bir dönüşüm yaşayan Meksika'da sanatın anlamını sanatçı Siqueiros şöyle ifade etmiştir:

Meksika resim sanatının derin anlamını "Sanatta felsefeye ya da bir felsefenin sanat" olarak özetleyebiliriz. Bu öz Meksika sanatını yüzyılımızın Avrupa sanatından ayırmaktadır. İtalyan Rönesans'ından sonra resim sanatı gitgide felsefi özden uzaklaştırılmıştır. Bunun nedenini sanatın toplumsal işlevinin değişmesinde, özel bir nitelik almasında ve özel bir pazar için ürün vermesinde aramak gerekir. Meksika'daki demokratik devrim ise tam aksi yönde bir gidişe yol açmıştır. İlk günden beri şu savı öne sürdük biz: "Politik işlevi olan bir sanat yaratacağız. Sanatımız, özü ile olduğu kadar, bu özün sonucu olan biçimiyle de hareket halinde Meksika devriminin gelişmesi ve pekişmesine hizmet edecek bir silah olacaktır (Saraçgil, 1977: 21; aktaran Yayman Ataseven, 2021).

Devrimcilerle birlikte hareket eden Meksikalı sanatçılar ülkelerindeki gelişmeleri ve halkın yaşadığı olayları sanatı bir araç olarak kullanarak ifade etmeye çalışmışlardır. Sanatçıların içeriğini toplumsal unsurlarla doldurduğu Meksika sanatının temelinde, duvar resimleri yer almaktadır.

Meksika'da 1920'de hükümetin programı olarak işleme konulan "Duvar Resimleri Projesi" okuryazar olmayan halkın eğitilmesini amaçlamaktaydı. Meksika halkının büyük çoğunluğunun okuryazar olmadığı bu yıllarda, devletin sanatı kontrol altına aldığı bir göstergesi olarak görülen bu projeye, duvar resimleri okuryazar olmayan bu insanlar açısından çok iyi bir iletişim aracı olacağı düşünülmüştür. Hükümetin halkı

kültürel etkinliklere dahil etmek amacıyla başlattığı "Duvar Resmi Programı"nın etkinliğini artırmak için, yurtdışındaki Meksikalı sanatçılara çağrıda bulunarak geniş kitlelere ulaşmayı hedeflemiş ve bunun için sanatın etkili gücünden yararlanmak istemiştir (Çokatak, 2014: 5). Meksika'da sanatçılar devrimcilerle aynı safta yer almışlardır. Toplumun, halkın dili olan sanatın bir birlikteliğiyle oluşan Meksika sanatı, devrimle şekillenen bir sanat yapısına sahiptir diyebiliriz.

Frida Kahlo'nun Yaşamına Kısa Bir Bakış

6 Temmuz 1907'de Meksika'da doğan Frida Kahlo, 1910 yılı devriminde doğduğunu söyleyerek kendisini devrimin kızı ilan etmiştir. Toplumsal ve ahlaki alışkanlıklara karşı asice yaklaşan Kahlo, yoğun bir bağımsızlık duygusuna sahipti (Herrera, 2021: 631).

Sağlıklı bir yaşam sürdüremeyen Frida Kahlo, altı yaşında çocuk felci olmuş ve bir bacağı diğer bacağından daha kısa kalmıştır. 1925'te içinde bulunduğu otobüsün tramvayla çarpışması sonucunda ağır yaralanan Kahlo, uzun yıllar sağlık sorunları yaşamıştır. Frida Kahlo'nun omurgasının ciddi hasar alması, onu uzun bir süre yatağa bağımlı kılmıştır. Bu yıllarda tıp fakültesinde öğrenci olan sanatçı fakülteyi bırakmış, bu acı dolu süreçte resim sanatına yönelmiştir. Kahlo bu süreçte otoportre ve başka tarzda resimler yapmaya başlamıştır. Sanatçı sonrasında Komünist Parti'ye üye olmuş ve burada tanıştığı kendisinden yirmi iki yaş büyük olan Meksikalı sanatçı Diego Rivera ile 1929'da evlenmiştir. Omurga ve pelvisinde olan dayanılmaz ağrılarıyla başa çıkmaya çalışan sanatçı iki kez düşük yapmış, bir bebeğini de aldırarak zorunda kalmıştır. İyileşme çabası içerisinde olan Kahlo birçok cerrahi operasyon geçirmiştir.

1930'da Amerika'ya bir duvar resmi yapmak için davet edilen Diego Rivera, Frida Kahlo ile birlikte San Francisco'ya gitmiştir. Burada kaldıkları süreçte Kahlo bacağından rahatsızlanmış ve tedavisini üstlenen doktora minnet duyduğundan dolayı, doktorunun portresini yapmıştır. San Francisco'da bulunduğu altı aylık süreçte eve mahkûm olan sanatçı, iki adet portre daha çalışmıştır. Rivera'nın yoğun çalışmasına karşın daha az resim yapan Kahlo, Frida ve Diego Rivera'yı betimlediği bir düğün portresi yapmıştır.

Frida Kahlo sağlıksız bedeni sayesinde kaybettiği bebekleri ve eşinin evliliklerinin ilerleyen sürecinde sanatçıyı sağlıklı kadınlarla defalarca aldatması, sanatçının erkeksi bir görüntüye bürünmesine neden olmuştur. Kahlo otoportrelerinde bu görüntüsünü daima vurgulamıştır. Ayrıca Frida Kahlo'nun hayatı boyunca yaşadığı bu sorunları, onu resim yapmaya yöneltmiştir.

Diego Rivera ve Frida Kahlo'nun sıkıntılı süren evlilikleri 1939'da son bulmuş, 1940'ta ise yeniden evlenmişlerdir (Sanchez, 1997: 248). Bu ayrılık sanatçı için hiç de kolay olmamıştır. Kahlo 50'li yaşlarına kadar birçok ameliyat geçirmiş son olarak da sağ bacağına tamamen kaybetmiştir. Sanatçının fiziksel ve ruhsal acılarla dolu hayatı 1954'te sona ermiştir.

Frida Kahlo'nun Sanat Hayatı

Frida Kahlo, sürrealizmin ve Meksika devrimci modern sanatının önemli bir temsilcisiydi. Resimlerinde kendi içerisinde yaşadığı kargaşaya yoğunlaşan sanatçı, bir yandan da toplumsal cinsiyet, cinsellik ve feminizm politikalarının savunucusu olmuş, bunu felsefe ve vizyonuna da yansıtmıştır (Turkheimer, ve diğerleri, 2022:3).

1938'de Frida Kahlo ilk kişisel sergisini New York Julian Levy Gallery'de açmıştır. Sergide yazarlar, eleştirmenler, galeri sahipleri sanatçılar vardı. Frida Kahlo artık bağımsız bir ressam olarak beğenilmeye başlamıştır. Kahlo bu sergiden sonra kocası Rivera'nın adıyla anılmaktan kurtulmuş, kendi sanatıyla varlık bulup tanınmıştır.

Frida Kahlo'nun resim sanatına yöneldiği yıllarda o dönemin etkisinde olan Dada hareketi ve ardından etkinleşen Sürrealizm sanat akımı Avrupa'da oldukça yaygındır. Dada 1915-1922 yılları arasında gelişmiş, Birinci Dünya Savaşı esnasında Paris, New York ve Zürih'te etkisini göstermiş, sonrasında da Almanya'da güçlü bir şekilde kabul gören bir hareket olmuştur (Güvemli, 2012: 150-151). Dada Hareketi estetik ve güzellik anlayışından uzak duran, kendini beğenmiş akılcılığı reddeden, tarihe, mantığa, ahlaka, sanata, dine, aileye ve daha birçok insani değerlere karşı duran bir hareket olarak doğmuştur.

Paris'te etkin olan Dadaizm, sonrasında gelecek olan Sürrealizme zemin hazırlamıştır. Andre Breton'un 1924'te birinci Sürrealizm manifestosunu, 1928'de Sürrealizm ve Resim, 1929'da ikinci manifesto ve sonrasında 1934'te Rene Magritte'nin "Sürrealizm Nedir?" adlı eserini yayımlayarak akımın hem kuramcısı hem de sözcüsü olarak görülmüştür (Güvemli, 2012: 155). Akıldışı bir dünyayı bilinçaltından beslenerek kurgulayan sürrealist sanatçıların resimlerinde, mantık aranmamaktadır. Sürrealizm, akıl ve mantıktan, estetik ve ahlaki kaygıdan kurtulmuş, geleneklerden ve her türlü alışkanlıkların kontrolünden uzak, varolan gerçeklikten kopuşun ve kendi kendinin gerçeğini yaratma çabası temeline dayanan bir anlayışı benimsemiştir. Politik yanlarını da öne çıkaran ve burjuva anlayışına karşı olan sürrealist sanatçılar, Fransız

Kominist Partisi'ne üye olmuşlardır.

1938'de Meksika ziyaretinde Frida Kahlo ile tanışan Andre Breton, Kahlo'nun resimlerini görünce ona sürrealist olduğunu söylemiş ancak Frida bunu kabul etmemiştir. Sanatçı sürrealist sanatçıların ortamından hoşnut olsa da kendisini hiçbir zaman sürrealist olarak görmemiş, her defasında resimlerinde sadece kendi gerçekliğini yansıttığını vurgulamıştır. Herhangi bir akıma bağlı olmayan Frida Kahlo resimlerinde kendi acıları, hastalıkları, yalnızlığı ve aşklarını tüm gerçekliğiyle betimlemiştir.

1940 yılında Meksika'da önemli bir sanat olayı gerçekleştirilmiştir. Uluslararası Sürrealizm Sergisi'ne Meksika'da Frida Kahlo "İki Frida" ve "Yaralı Masa" adlı iki eseriyle katılmıştır. Sanatçının resimlerinde sürrealist etkiler görülse de kendi gerçeğini yansıttığı ve ağırlıklı olarak otoportrelerini çalıştığını gördüğümüz ressamın, kesin bir akımın içerisinde olduğunu da söyleyemeyiz.

Boşandıktan sonra Kahlo sanata daha fazla yoğunlaşmıştır. 1939-1940 yılları arası sanatçının en fazla eser ürettiği dönemdir. Frida Kahlo bu süreçte özellikle hayvanlarıyla betimlediği otoportreler yapmıştır. Sağlığı elvermeyen sanatçı kişisel sergiler açamasa da önemli görülen birkaç karma sergiye katılmıştır.

1944'te sağlığı gittikçe bozulan Frida Kahlo, bu süreçte bedensel acılarını anlattığı resimler yapmıştır. Fiziksel acıları daha da artan Kahlo 1946'da tedavi için gittiği New York'da bir dizi operasyon geçirmiştir. Bu ameliyatlardan sonrasında doktorlar Frida'ya resim yapmaması gerektiğini söylemelerine rağmen Meksika'ya dönen ve yatağa bağımlı kalan Kahlo "Yaralı Geyik ve Kırık Sütun" adlı eserlerini yapmıştır.

1950-1951 yılları arasındaki süreci hastanede yatakta geçiren ressam, 1953'te evinde olduğu zamanda ise daha çok içerisine siyasi sembol ve bayraklar yerleştirdiği natüremortlar yapmıştır. Aynı yılda Frida Kahlo kendi ülkesinde ilk kişisel sergisini Galeria Arte Contemporaneo adlı galeride açmıştır. Sergisine sedyyle getirilmiş ve salona konulan yatağa yatırılmıştır. Sanatçı için resim yapmak acıdan, sıkıntıdan uzaklaşmanın en iyi yoluydu. Frida sadece iç dünyasını ve rüyalarını betimleyen bir ressam değil, aynı zamanda ulusal bilinç duygusunu ve siyasi düşünceleri yansıtan bir sanatçıydı. Frida Kahlo'nun hayatı 1954 yılında son bulmuştur.

"The Two Fridas" Adlı Eserin Göstergebilimsel Analizi

Yapıtın analizinde göstergebilimin sunduğu imkân ve yöntemler dikkate alınarak bütünsel bir dil geliştirilmiş ve bu doğrultuda objektif bir inceleme yapılmıştır.

Göstergebilimin, sanatın kompleks özelliği nedeniyle alana tam anlamıyla uyum sağlayamayan yapısı ancak sanat alanına göre yöntemlerinin evrilip, daha bütünsel bir dil oluşturacak şekilde aktarılmasıyla uygulanabilmektedir. Dilde göstergeler bir araya gelerek anlamlı bir bütün oluştururlar. Ancak görsel göstergelerin yer aldığı resimde mutlak bir anlamdan söz edilemez. Bu durum sanatın subjektif olma eğiliminden kaynaklanmaktadır. Resim incelemeleri bu aşamada resimsel açımlar üzerinden yapılabilmektedir.

Sanat yapıtıyla muhatap olduğu andan itibaren ilk olarak izleyicinin karşılaştığı, o yapıtın biçimsel özellikleridir. Sanat nesnesinin içinde barındırdığı anlamın anlamlandırılma süreci ise biçimsel yapısının algılanmasından sonra gelmektedir. Metaforların yer aldığı görsel içeriklerin izleyici tarafından okunması oldukça zordur. Çünkü yapıtta iletilmek istenen anlamlar çok çeşitli ve karmaşık yapıda olabilmektedir. Bir görsel içerikte kullanılan göstergelerin ve metaforların yüklendikleri anlam tabakalarına, sağlam bir inceleme sonucu ulaşılabilmektedir.

"Kimi resimler izleyenlere bilmece gibi, kapalı ve anlaşılmaz gelir. Bu durumda yapılan şey düz anlama başvurarak resmin yapıldığı maddeyi, biçimleri, kütleleri, renkleri, çizgileri ele almaktır. Ama bu durumda bile, daha önceden bildiğimiz örneklerle karşılaştırma ve benzetme yaparak, bildik biçimleri arar, ama hiçbir zaman tam olarak başarılı olamayız. Çünkü ister istemez yoruma gideriz. Hele hele, resmin bir adı varsa, bu ada uygun anlamlandırma yapmaya çalışırız, bu da düz anlama aşar, yananlama uzanır" (Kıran, 1996: 107-108).

Kıran (1996), göstergelerin yüklendiği düz ve yan anlamları şu şekilde açıklamıştır; "Düzanlam göstergenin tek, kesin, nesnel, sürekli ve yansız anlamıdır...Yananlamlar ise göstergenin çoğul, çağrıştıran, öznel, toplumsal, yanlı ve süreksiz, bir başka deyişle, zamana, uzama, bireye göre değişen anlamlarıdır" (Kıran, 1996: 106-108).

The Two Fridas adlı yapıt Ocak 1940'ta Meksika'daki Uluslararası Sürrealist Sergisinde sergilenmiştir. Kahlo'nun büyük boyutlarda yaptığı ilk eseri olarak bilinmektedir. Frida bu eserini kocası Rivera Diego'dan boşandıktan sonra tamamlamıştır. Sanatçı, Diego ile aynı yıl tekrar evlenmiştir.

Resim 1 "The Two Fridas" 173.5 x 173 cm, Yağlı Boya, 1939

Erişim: <https://www.fridakahlo.org/the-two-fridas.jsp#prettyPhoto>

"The Two Fridas" isimli eserin öncelikle kompozisyon kurgusunun ele alınması, yapıtın anlamlı bölümlere ayrılması bakımından kolaylık sağlayacaktır. Yapıtın renk ve biçimsel özellikleri birincil anlamlarıyla ele alındıktan sonra göstergeler incelenecektir. Eserin klasik bir düzenleme etkisinde olduğunu resmi ikiye bölen zemin çizgisinden anlamaktayız. İzleyiciye verilmek istenen görüntü sahnenin en önünde dikkat çekici bir şekilde durmaktadır. Eserde resim düzlemi yatay ve dikey çizgilerden oluşmuştur. Üçgen form, kompozisyonda dengeyi sağlama noktasında oldukça güçlü bir geometrik şekildir. Resim 2 'de eserin tam ortadan ikiye bölündüğünü, Frida figürlerinin eşit oranda düzlemde yer kapladığını ve eşit büyüklüklerde üçgen bir formla kompozisyona dahil olduklarını görmekteyiz. Fridalar'ın başlarından dizlerine kadar olan bölümdeki iki üçgen formun arasında da bu üçgenlerle eşit büyüklükte olan ters bir üçgen form yer almaktadır. Figürlerin dizlerinden elbiselerinin etek uçlarına kadar olan kısımda ise yatay bir dikdörtgen form bulunmaktadır. İki farklı portrenin aynı uzam içerisinde bir araya geldiği izlenimi verilmiş olan eserde, portrelerin kapladığı alan ve boşluklar eşit olarak yapılmıştır. Bu kompozisyon kurgusu, resmin tamamını kaplayan bir simetrisinin varlığını göstermektedir.

Resim 2

Erişim: Frida Kahlo'nun "The Two Fridas" eseri | Resim Biterken (wordpress.com)

El ele tutuşmuş Fridalar'ın bedenleri birbirine simetrik ve aynı duruşun ters yansıması olarak betimlenmiştir (Resim 2). Eserin soluna yerleştirilmiş olan figür, batılı Avrupa tarzı Viktorya dönemi dantelli beyaz elbisesiyle oturmaktadır. Kompozisyonun sağ tarafında oturan Frida'nın üzerinde ise mavi, sarı ve sarımsı yeşil renk tonlarından oluşan, geleneksel Tehuana elbisesi bulunmaktadır. Kompozisyonun merkezinde yer alan figürler uzun, yeşil bir bambu bankın üzerinde oturmaktadır.

Kompozisyonun solunda yer alan figürün elinde makas, sağda oturan figürün elinde Frida'nın eşi Rivera'nın çocukluk portresi vardır. Kalpleri dışarıda tasvir edilen Frida'nın solda yer alan figürün tuttuğu makasla, atar damarını kestiği ve akan kanın beyaz elbisesine aktığı görülmektedir. İki bedeni birbirine bağlayan diğer bir bağ ise kalplerin damarlarıdır. Arkada gri ve mavi tonlarında dağınık bulutların yer aldığı bir gökyüzü tasviri vardır.

Resim 3

Erişim: [Frida Kahlo'nun "The Two Fridas" eseri | Resim Biterken \(wordpress.com\)](#)

"The Two Fridas" Yapıtında Gösterge-Gösterilen- Gönderge

Görsel göstergeler bağlamında yapıtı ele aldığımızda gösteren; Frida Kahlo'nun, çeşitli imgelerle oluşturduğu yağlıboya resmi The Two Fridas'tır. Yapıttaki gösterge imgeleri; iki kadın figürü, beyaz kadın elbisesi, geleneksel kadın elbisesi, cerrahi makas, bulutlar, kesik kalp, damarlar ve kan gibi imgelerin her biri izleyicinin zihninde bir takım düşünce ya da anlam dizgileri oluştururlar. Örneğin, resimdeki kan

göstereni, izleyicinin zihninde gerçek bir kanın varlığını oluşturur ve akıcı, kırmızı ve insanın yaşamsal sıvısı olduğunu düşündürür. "Gönderge, dil göstergesinin dil dışında gösterdiği her şeydir: soyuttur, somuttur, nesnedir, olaydır, olgudur, niteliktir, niceliktir, durumdur, kanıdır... Hatta, kimi zaman gerçek dünya çok sınırlı ve dar geldiğinde, gönderge kurgusal dünyayı da içine alır." (Kıran, 1994: 236). Yapıtta yer alan göndergeler ise, acı, ölüm, yaşam, üzüntü, aşk gibi kavramlardan oluşmaktadır.

Yapıtın plastik öğeleri: The Two Fridas adlı yapıt tuval üzerine yağlıboya tekniğiyle yapılmıştır. Yapıt 173,5 cm × 173 cm ölçülerinde figüratif olup, sürrealist tarzda çalışılmıştır. Yapıtın renklerine baktığımız zaman fonda mavi ve gri tonlarının olduğunu, zeminde ve eserin genelinde kahverengi ve yine mavinin tonlarını görmekteyiz. Resmin sağında yer alan Frida'nın yeşil elbisesinde betimlenen rengin yapıtta tekrar edilmediği ve sıcak renklerin (sarı, kırmızı, turuncu) eserde parçalı ve soğuk renklere göre daha az kullanıldığı tespit edilmektedir.

Yapıtın betimsel öğeleri: Resmin bölümleri dikkate alınarak içeriğin biçiminde görülen göstergeler şöyle sıralanmıştır: Yapıtın sağındaki göstergeler; gökyüzü, bulut, oturan geleneksel giysili kadın, kalp, damarlar, portre resim. Yapıtın sol bölümündeki göstergeler; Gökyüzü, bulut, Avrupa tarzı elbiseli giyimli kadın, kalp, damarlar, makas, kan. Frida Kahlo'yu temsil eden figürler resmin büyük çoğunluğunu kaplayan görüntüsel göstergelerdir.

"The Two Fridas" yapıtında bulunan göstergelerin düzenlem ve yananamları belirlenmiştir. Bu doğrultuda resmin ana düşüncesine yönelik izlenimler oluşturulmaya çalışılmış ve Tablo 1'de ele alınmıştır.

Tablo 1. The Two Fridas adlı yapıtın gösterge analizi

Göstergeler	Düzenlem	Yananlam
Gökyüzü	/cansız/+/doğal/	/fırtına/+/karamsarlık/+/son/+/umutsuzluk/
Bulut	/cansız/+/uzak/+/doğal/	/umutsuzluk/+/karmışa/+/kıyamet/
Genç beyaz elbiseli kadın	/canlı/+/insan/+/kadın/+/yetişkin/	/Avrupa giysili kadın/+/genç/+/mutsuz/+/gerek dışı/+/yarı ölü/+/zayıf/+/hasta/+/anne olamamak/
Genç Geleneksel elbiseli kadın	/canlı/+/insan/+/kadın/+/yetişkin/	/geleneksel giysili kadın/+/genç/+/mutsuz/+/gerek dışı/+/güçlü/+/özlem/+/aşk/
Makas	/cansız/+/metal/+/kesici/	/bağ koparmak/+/öldürmek/+/umudu kesmek/+/anneliği bitirmek /
Kalp	/canlı/+/organ/	/yarım kalp/+/ölüm/
Damar	/canlı/+/organ/	/hayatlar arasında bağ kurmak/+/bağı koparmak/
Kan	/canlı/+/sıvı/+/kırmızı/	/acıyı göstermek/+/ölüm/+/son/
Portre resim	/cansız/+/yakın/	/hüzün/+/ayrılık/+/er

		kek/+
Kalp	/canlı+/organ/	/yaşamak+/hayata bağlanmak/
Gri	/bir renk/	/kasvet+/kıyamet+/güç/
Sarı	/bir renk/	/sıcak+/hastalık/
Kahverengi	/bir renk/	/çamurumsu etki+/toprak/
Yeşilimsi sarı	/bir renk/	/aşk+/gizem/
Mavi	/bir renk/	/umut+/uzaklık+/soğuk/
Kırmızı	/bir renk/	/sıcak+/yaşam+/hareket/

Eserin düz anlamlarına baktığımız zaman nesnel, akla ilk gelen temel anlamlar olmuştur. Yananamların oluşturulmasında sanatçının yaşamının bilinmesinin büyük etkisi vardır. İzleyiciye göre değişim gösterebilen yananamlar daha öznel ve yanlı özellikler taşımaktadır.

Eğretileme (metaphore), bir sözcüğü başkası yerine eğreti olarak ya da bir sözcüğün bilinen ilk anlamına yakın ama başka bir anlam katarak kullanma biçimine diyebiliriz.

"Eğretilemeler bir şeyi başka bir şey yoluyla açıklama, yorumlama ya da örnekseme ile anlam oluşturan dil mecazlarıdır" (Berger, 2014: 94). "Resim dilinde ise "gibi, kadar, benzeri, sanki..." araç sözcükler kullanılmadığı için eğretilemeden söz edebiliriz." (Kıran, 1996: 111-113).

"The Two Fridas" adlı yapıtta iki Frida tasviri vardır. Buradaki Fridalar sağlıklı, güçlü ve sağlam bir duruşla oturmaktadır. Ancak eserdeki iki figürün de kalplerinin dışarıda olması bu sağlam duruşun arkasında hasta, hayatla ve geçmişle bağı kopmuş karakterlerin yattığını göstermektedir. Soldaki Frida'nın kalbi ve damarları kesik, sağdaki figürün kalbinin ise sağlıklı bir görüntüsü vardır. Yapıtta ilk olarak iki kişilikli bir betimlemenin yapıldığını söyleyebiliriz. Ancak bunun ötesinde çok küçük yaşlardan itibaren başlayıp, sonrasında artan sağlık sorunları yaşadığı, bir dönem yatağa bağlı olarak hayatını devam ettirmeye çalışan Frida ve geçirdiği kaza sonucu sayısız cerrahi operasyonlarla hayata tutunmaya çalışan Frida, bu resimde iki ayrı insanmış gibi dursa da tek bir Frida'yı sembolize etmektedir. Sanatçı güçlü ve zayıf Frida'yı damarlarla birbirine bağlamıştır.

Yapıtta yer alan anlamlı parçaların bütünle olan bağlantısını kuran ve bu parçaların bütüne yaptığı göndermelerdeki anlamın birtakım çağrışımlarla ortaya konulmasını sağlayan ve bir metafor olarak nitelendirilen düzdeğişmeceye The Two Fridas adlı eserde de rastlanmaktadır.

"Düzdeğişmecenin temel tanımı, bir parçanın bütünü temsil etmesini sağlamaktır" (Fiske, 2003: 127).

"Düzdeğişmece, anlamın örnekseme yoluyla oluştuğu eğretilemenin aksine, anlamın çağrışım yoluyla oluştuğu bir dil mecazıdır. Düzdeğişmece (metonymy) terimi iki parçadan oluşur: meta yani nakletmek ve onoma, yani isim. Böylece gerçek anlamıyla düzdeğişmece "ikame adlandırma" dır" (Berger, 2014: 95).

Hayatının en acı döneminden birinde yaptığı bu eserinde, Frida'nın gelinliği andıran beyaz elbisesinin sol tarafı kesilmiş ve kalbi dışarda betimlenmiştir. Soldaki Frida'nın kalbinden çıkan damar şah damarıyla birleşmiştir. Damar buradan diğer Frida'ya bağlanmaktadır. Meksikalı Frida'nın kalbine bağlanan damar elbisenin kolundan geçerek Frida'nın çıplak koluna dolanarak elinde tuttuğu eşi Diago'nun çocukluk resmine bağlanmaktadır. Burada gizlenen anlamın şu olduğunu söyleyebiliriz; Frida Diago'yu kocası ve aynı zamanda çocuğu gibi görmekte, ayrıca onunla bağıni koparmadığını da anlatmaktadır.

Soldaki Frida'nın elinde tuttuğu ameliyat makasının kestiği damara baktığımızda, sanatçının geçmişinde büyük yaralar açtığını bildiğimiz ölen bebeğini çağrıştırmakta ve bu damar anne ve çocuğu birbirine bağlayan göbek bağına da benzemektedir. Frida, Meksika'dan uzakta yaşadığı yıllarda kaybetmiş olduğu bebeğinin onda bıraktığı acıyı, Avrupa giyimli daha açık tenli olarak betimlediği portreye yüklediği anlamlarla göstermiştir. Ülkesinden uzak olduğu bu yıllarda, hayatının en derin acılarını yaşamıştır.

Kocasından boşanmış olan Avrupalı Frida tarafında Diago'nun yokluğu hissedilir. Aynı zamanda akan kanın sanatçının acı dolu ve kanayan kalbinin simgesel olarak ifadesi olduğunu söyleyebiliriz. Beyaz elbiseli Frida'nın elinde tuttuğu ameliyat makası, damarlar, kan onun hayatı boyunca yaşamış olduğu onlarca cerrahi operasyonların ve çektiği ızdırapların birer göstergesidir. Meksikalı Frida'ya baktığımızda, portenin üzerinde olan kıyafetin, eşi Diago'nun en sevdiği elbise olduğunu bilmekteyiz. Frida'nın elinde bulunan resme bağlı olan damar ise, sanatçının kocasıyla olan derin bağının hala devam ettiğini göstermektedir. The Two Fridas adlı bu yapıtın sebeplerinden sonra çıkarılabilecek sonuçlar ise şöyle olabilir; iki farklı kimliğe bürünmüş olan Frida asla anne olmayacak mı? Frida Meksikalı Frida'yı her şeye rağmen yaşatmak mı istiyor? İkiye bölünmüş bu kişilikle Frida kıyametin içerisinde mi? gibi birçok sonuç çıkarılabilir. Çünkü bu nokta sanat alımlayıcısının imgelem gücüne göre çeşitlenebilmektedir.

Resim 4

Yapıtta ayrıca biçim, anlam ve renk açısından karşıtlanım içeren nitelikler de vardır. Sanatçının eserlerinde sık olarak zıtlıklara yer verdiğini bilmekteyiz. "The Two Fridas" yapıtını dikey olarak ortadan böldüğümüzde ortaya çıkan zıtlıklar şöyledir; dönemine göre modern/geleneksel, koyu/açık, güçlü/zayıf, ölüm/yaşam, umutsuzluk/umut, sıcak/soğuk, yeryüzü/gökyüzü (Resim 4). Yapıtın karşıtlanımlarını açacak olursak gökyüzünün kapladığı arka fon tamamen soğuk renklerden oluşurken, yeryüzünü temsil eden bölüm kahverenginin sıcak tonlarında yapılmıştır. Soldaki Frida'nın elbisesinin ve teninin rengi açıkken, geleneksel olan sağ taraftaki Frida'nın elbisesinin ve teninin rengi koyudur. Solda ölümü ve zayıflığı simgeleyen, sağda hayatta kalmaya çalışan, güçlü olan Frida tasvir edilmiştir. Solda umudu kesilmiş bir karakter, sağda ise aşkına dair umudunu yitirmeyen bir Frida yer almaktadır.

Sonuç

Sanat alımlayıcısının yapıtındaki imgeyi algılama biçimi, sanatçının ilettiği ya da yorumladığı anlamın ötesinde olabilir. Öznel bir nitelik taşıyan ve izleyiciyle yapıt arasında gelişen anlamlı iletişim sonunda anlamlandırma, sanatçının yapıtında imgeye yüklediği anlamla aynı olmayabilir. Sanat yapıtında sanatçının kullandığı göstergelerin ortaya çıkarılıp, sanatçının ilettiği bilgiler doğrultusunda değerlendirerek, anlam bakımında gizli kalmış ifadelerin ortaya çıkarılarak yorumlanması mümkündür. Göstergibilim bir eserdeki göstergelerin belirlenip anlamlandırılmasını, ressamın göstergelerine yüklemiş olduğu asıl anlamları, sanat alımlayıcısı üzerinde bıraktığı etkiyi ve her biri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmada etkili bir yöntemdir. Defalarca otoportresini yapmış olan Frida Kahlo kendine has bir üslup geliştirmiştir. Hayatının gerçeklerini, öz dünyasını portrelerinde dile getiren sanatçı, eserlerinde örtük ifadelerle yer vermiştir. Bu çalışmada yöntem olarak belirlenen göstergibilimsel inceleme, eserdeki göstergelere ulaşma ve eserdeki imgeleri anlamlandırma noktasında sağlam ve güvenilir yollar sunmuştur. Frida Kahlo'nun yaşamı, sanat hayatı ve bulunduğu dönemin sanatı da ele alınarak, "The Two Fridas" başlıklı eserin analizi gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Göstergibilim yöntemiyle çözümlene denemesi sunan bu çalışmanın, eser incelemeye daha sağlam bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmüştür.

Kaynaklar

- Andersen, C. (2009). Remembrance Of An Open Wound: Frida Kahlo And Post-Revolutionary Mexican Identity". *South Atlantic Review*, 74(4), s. 119-130.
- Ataseven, S. Y. (2021). Sanatın İyileştirici Gücü Teması İçinde Frida Kahlo'nun Yaşamı Ve Resimleri. *EKEV Akademi Dergisi* (88), s. 503-522.
- Bayav, D. (2006). Doktora tezi. *Resimde Göstergebilim, Çocuk Resimlerinin Göstergebilimsel Çözümlemesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Berger, A. A. (2014). *Kültür Eleştirisi- Kültürel Kavramlara Giriş*. (Ö. Emir, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Berger, J. (2008). *Görme Biçimleri* (14 b.). (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- Çokatak, D. (2014). Yüksek Lisans Tezi. *Frida Kahlo'nun Resminde Kadın Olgusu*. Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Fiske, J. (2003). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (S. İrvan, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat.
- Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim*. Ankara: İmge Yayınları.
- Güvemli, Z. (2012). *Sanat Tarihi*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Herrera, H. (2021). Owning Frida Kahlo. *Emory International Law Review* (s. 627-671).
- Kıran, A. (1996). Figüratif Resimde Anlatım Biçimleri. *Anadolu Sanat* (5), s. 105-128.
- Kıran, A. E. (1994). Göndergenin Gücü ve Gerçeklik. *Dilbilim Araştırmaları*, s. 236-246.
- Sanchez, H. B. (1997). Frida Kahlo: Her Life And Art Revisited. *Latin American Research Review*, 32(3), s. 243-257.
- Turkheimer, F. E., Liu, J., Fagerholm, E. D., Dazzan, P., Loggia, M. L., & Bettelheim, E. (2022, September 2). The Art Of Pain: A Quantitative Color Analysis Of The Self-Portraits Of Frida Kahlo. *Frontiers in Human Neuroscience*, s. 1-10.

FORM AND CONTENT ANALYSIS OF "THE TWO FRIDAS" BY FRIDA KAHLO WITHIN THE CONTEXT OF SEMIOTICS

Derya Aysun CANSAN

ABSTRACT

All works of art have been evaluated using various critical and examination methods to the present day. The theory of semiotics emerged on the agenda in the seventeenth and eighteenth centuries. In 1890 Edmund Husser wrote a review titled "on the logic of the indicators (semiotics) that was published in 1970, mentioning about the theory of indicators. It is seen in the examination that the theory of linguistic indicators is developed. In the modern sense, many philosophers, logicians and scientists conducting research in different disciplines have investigated the semiotics. The artistic language is a means of communication such as natural language that can describe any phenomenon and content. Semiotic methods are also used to analyze and examine an artwork beyond linguistic analysis. In this context, it allows the works of art to be objectively and consistently reviewed. The semiotic methods reveal the concealed meanings of the artworks as well as displaying their visible qualities. In this study, Frida Kahlo's work "The Two Fridas" was examined through semiotic methods, and it was examined in terms of denotation, connotation, form and content qualities. As a result of semiotic analysis, the meanings in which the meanings hidden in the images in *The Two Fridas*, which is a multi-joint and complex art work, were obtained. Thanks to the semiotics method that provides safe and objective ways, symbolic expressions that reflect the experiences and spiritual turmoil of Frida Kahlo on the work can be revealed and interpreted.

Keywords: Frida Kahlo, The Two Fridas, semiotic